

OPMERKELIJKE PRAKTIJEN

Als wetenschappelijk onderzoek leidt tot een succesvolle behandeling voor bepaalde patiëntgroepen is dat een zegen. Maar soms gaan 'de markt' of beunhazen ermee aan de haal, of worden fantasieën verpakt als gewichtige wetenschap. De 'nieuwe therapie' wordt verkocht als panacee voor allerhande klachten die in het grensgebied liggen van de oorspronkelijke aandoening. Deze serie beproeft de zin en onzin van enkele opmerkelijke praktijken in de ggz.

Opmerkelijke psychiaterpraktijken

Door **Michiel W. Hengeveld**

Psychiater

Het afgelopen jaar heeft Ronald van den Berg in deze rubriek enkele verbazingwekkende therapieën en therapeuten beschreven die buiten de reguliere geestelijke gezondheidszorg te vinden zijn. In ons land staat het iedereen vrij om dit soort opmerkelijke praktijken uit te voeren. Dikwijls zullen het geen bedriegers zijn, maar mensen die er zelf in geloven. En ook al werken hun behandelingen niet, soms helpen ze wel. Bijvoorbeeld door het placebo-effect, regressie naar het gemiddelde of cyclisch beloop van veel klachten. Wat ik echter kwalijk vind is dat de meeste aanvullende zorgverzekeringen dergelijke alternatieve behandelingen (deels) vergoeden.

Echt scha(n)delijk vind ik het als een BIG-geregistreerde psychiater of psycholoog zulke onzinnige behandelingen uitvoert. Zeker als zo iemand de behandeling laat vergoeden uit de basiszorgverzekering, bijvoorbeeld onder de noemer psychotherapie. Ik beperk me in dit artikel tot psychiaters, omdat dat al meer dan voldoende stof oplevert.

Alternatieve psychiaters

Psychiaters die alternatieve behandelingen aanbieden, maken graag reclame op eigen websites of elders op het internet, bijvoorbeeld op: www.transpsy.nl, www.hartfocus.nl en www.sennederland.nl.

Zo schrijft een psychiater 'Sinds zijn jeugd houdt X zich bezig met meditatie en wijsheidsle-

ringen uit allerlei windstreken. Deze interesse is in de loop der jaren een belangrijke rol gaan spelen in zijn werk als therapeut. X's interesse gaat onder andere uit naar theosofie en Tibetaans boeddhisme, mindfulness en advaita vedanta. Zijn geestelijk leraren zijn onder anderen Alice Bailey, Benjamin Creme en wereldleraar Maitreya, Rolf Alexander, J. Krishnamurti, Ramana Maharshi en Nissargadata.'

Een andere psychiater meldt op haar website: 'Naast de reguliere beroepsopleiding volgde zij opleidingen en trainingen op het gebied van spirituele psychotherapie (...), homeopathie, astrologie, hypnose, regressie, EMDR, EFT, familieopstellingen, etc.' [tot voor kort stond er ook nog reïncarnatietherapie bij; MH]. Ze heeft medewerkers in de praktijk die voetreflextherapie en energetherapie doen. Verder geeft ze cursussen enneagram, tuinmeditatieochtenden en zingen aan zee. 'De kosten hiervan worden, afhankelijk van je polisvoorwaarden, door je verzekeraar vergoed.'

Een psychiater noemt zichzelf ook 'raadgever'. (...) In 1979 ben ik in aanraking gekomen met een Engelse opleiding voor spiritual psychotherapy, toen ik die opleiding gedaan had ben ik zo enthousiast geworden dat ik die opleiding, samen met anderen hierheen heb gehaald. (...) Ik verwijs wel door bijvoorbeeld naar een reïncarnatietherapeut of een kinesioloog, als dat nodig is.'

Hartcoherentietraining, waarvoor geen evident werkingsmechanisme is,¹ wordt door een psychiater op de volgende onwetenschappelijke wijze uitgelegd: 'Dat is een methode die ontwikkeld is om

jezelf te leren schakelen van een onveilige modus van spanning, angst en stress, waarin je afgesloten bent van je innerlijke Bron, naar een veilige modus die je toestaat je weer te verbinden met je diepere zelf, je intuïtie en de wereld om je heen. Die schakel blijkt te zitten in je hart.'

Een kinder- en jeugdpsychiater schrijft op zijn website: 'Verder volgde ik opleidingen Gestalt- (...) en Gezinstherapie en (...) medische homeopathie (...). De laatste jaren ben ik actief binnen de Nederlandse tak van Homeopaths World Wide (...).' Terwijl hij toch zou moeten weten dat homeopathie echt niet werkt. Er blijkt nog een homeopathische psychiater te zijn: '(...) met een combinatie van psychotherapie en psychofarmaca al dan niet aangevuld met homeopathische remedies.'

Ook acupunctuur, waarvan ook in vele meta-analyses is gebleken dat het niet werkt, wordt door een vakgenoot beoefend: 'Wat veel collega's niet weten, is dat acupunctuur niet alleen een behandeltechniek is, maar dat zij vooral ook diagnostische mogelijkheden biedt. Ik baseer mij met name op de ooraacupunctuur (...). Met behulp daarvan kan ik bijvoorbeeld symptomen bepalen die passen bij een angst- of een paniekstoornis, een manie of een psychose. (...). De traditionele Chinese geneeskunde gaat ervan uit dat elk psychisch disfunctioneren gepaard gaat met veranderingen in het functioneren van bepaalde organen. Je voelt aan de pols, terwijl je een plek op het oor of elders op de huid stimuleert die een bepaalde orgaanfunctie representeert. Aan de pols van de patiënt is een specifieke reactie te voelen: die kan abnormaal afwezig of versterkt aanwezig zijn.'

Terwijl ik dacht dat psychosynthese nu wel obsoleet zou zijn, blijkt er toch een psychiater te zijn die de opleiding tot psychosynthesegids heeft gedaan. 'De laatste jaren heeft zij zich bekwaamd in lichaamsgerichte therapieën zoals bio-energetica en emotioneel lichaamswerk. Zij is sinds 1995 verbonden aan de opleiding Psychosynthese Studies; eerst als gids en sinds 2003 als trainer en staflid.'

Mag dat allemaal?

Patiënten die zich tot een psychiater wenden, mogen verwachten dat deze diagnostiek en behandelingen zal verrichten volgens de professionele

normen van de beroepsgroep. Het centraal tuchtcollege voor de gezondheidszorg heeft het helder geformuleerd: 'De arts dient te handelen binnen de grenzen van hetgeen in de beroepsgroep als norm of standaard wordt aanvaard, rekening houdend met de stand van de wetenschap.' Psychiaters die de hierboven genoemde alternatieve behandelingen toepassen, overtreden dus de tuchtnorm en brengen ons vak in diskrediet.

De beroepscode van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) is er minder duidelijk over (artikel I.6): 'Het is de psychiater niet toegestaan geneswijzen toe te passen met voorbijgaan aan methoden van diagnostiek en behandeling die algemeen in de psychiatrie zijn aanvaard en – voor zover aan de orde – vastgelegd in richtlijnen van de vereniging.' Deze formulering zou ruimte kunnen bieden om alternatief aan de slag te gaan, mits de psychiater eerst of daarnaast reguliere diagnostiek en behandeling heeft verricht. Merkwaardig is ook dat de hartcoherentie-opleiding van HartFocus 'al jarenlang (is) geaccrediteerd voor 18 punten door de NVvP.'

Overigens moet per 1 januari 2013 btw in rekening worden gebracht voor alternatieve behandelwijzen, ook door BIG-geregistreerden. Dat is natuurlijk niet te controleren bij psychiaters die zowel reguliere als alternatieve geneswijzen toepassen.

Daarom roep ik de NVvP op om zich aan te sluiten bij de tuchtnorm en alternatieve behandelingen door psychiaters niet meer toe te staan, en nascholing op dit gebied niet meer te accrediteren. De beroepscode en de accreditatieregels van de NVvP moeten daaraan worden aangepast. En dat geldt natuurlijk ook voor de beroepsverenigingen van psychologen en psychotherapeuten. Je moet als patiënt weten waar je je vertrouwen aan geeft.

Bron

1. Houtveen JH, Hornsveld HK, Trier J van, Doornen LJP van. Vraagtekens bij het werkingsmechanisme van slow-breathing en hartcoherentietraining. Tijdschrift voor Psychiatrie 2012; 10: 879-888.